

Voorbeelden van participatie-instrumenten Raad

1. Gemeenteraad

1. Gemengde raadscommissie: Een dergelijke raadscommissie kan besluitvorming voorbereiden en adviseren m.b.t concrete agendapunten, maar kan zich ook richten op onderwerpen in een vroegere fase van het besluitvormingsproces. De gemengde samenstelling van raadsleden en burgers zorgt voor verbinding samenleving-politiek.

2. Vergaderen op locatie De raad kan vergaderen op locatie in plaats van in de raadszaal op het gemeentehuis. De locatie kan afhangen van te behandelen agendapunten.

3. Motiemarkt. Organiseren van 'markt' met kraampjes in stadhuis waarin burgers hun idee kunnen 'verkopen'. Elke aangemelde burger of organisatie krijgt een plek/kraam op de markt. Raadsleden 'shoppen' langs de kramen. Spreekt het idee voor de gemeente hen aan, dan kunnen raadsleden dit idee adopteren en stellen samen met de initiatiefnemer een motie op ter behandeling in de gemeenteraad

4 Interviewen i.p.v. traditioneel spreekrecht in de raad Het spreekrecht voor burgers in de raadsvergadering vervangen door een kort interview.

5. Inloopspreekuur raad De raadsleden houden elke maand een inloopspreekuur: dit is een informele bijeenkomst met één vertegenwoordiger van elke fractie

6. Denktank inwoners en raad .Laagdrempelige en informele bijeenkomst tussen wisselende groep raadsleden en inwoners zonder agenda op leuke locatie. Doel is het verbeteren van interactie en relatie tussen raadsleden

en inwoners. Ideeën aangeven, aandachtspunten en knelpunten signaleren, elkaar inspireren, elkaar informeren, van elkaar leren etc.

7. Buitenraad Burgers kunnen een thema aandragen voor bespreking met de raad. Iedere maand selecteren de fractievoorzitters van de raad een thema voor de 'buitenraad', een bijeenkomst op locatie, gericht op interactie met de samenleving, instellingen en organisaties. De invulling wordt bepaald door de lange termijn agenda, de informatiebehoefte van de raad en/of de vraag vanuit de samenleving: burgers, instellingen en organisaties: iedereen kan onderwerpen voor de buitenraad insturen.

8. Right to Challenge, Uitdaagrecht. Het gaat erom dat een groep bewoners taken van gemeenten kunnen overnemen als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. De relatie tussen overheid en bewoners verandert met het Right to Challenge in de relatie opdrachtgever-opdrachtnemer.

9. Burgerbegroting is een besluitvormend proces waarin burgers meedenken en onderhandelen over het verdelen van publieke geldbronnen van de gemeente of van maatschappelijke partijen.

10. Burgerfractie Idee om burgers te laten mee-debatteren in de raadsvergadering. Groepje burgers (bijv. 2 personen) meldt een onderwerp aan voor behandeling in de raad en debatteert zelf mee.

11. Beterscheiden fases van dialoog, debat en besluitvorming Raad vergadert volgens BOB-model van beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming. Echter met meer nadruk dan voorheen op dialoog en werkbezoeken en vergaderen op locatie. Bewoners kunnen thema's aandragen.

2. Onderzoek / controle

1 De Klantreis is een methode om processen, producten en diensten die door een organisatie worden aangeboden klantgericht te maken. Via deze methode komt namelijk het gezichtspunt van de ultieme klant van de gemeente Heerhugowaard: haar inwoners en ondernemers centraal te staan. Het maken van een klantreis kan bijvoorbeeld de volgende bruikbare inzichten geven. (ingebracht door Frank Reiber)

2 Raadsleden doen vooronderzoek Raadsleden gaan als onderzoeksteam (max 3 raadsleden) aan de slag in de verkennende fase van een besluitvormingsproces en brengen verslag uit aan college en raad.

3 De Tweede Mening Vorm van burgerberoep met als doel betere deliberatie. (Boze) burgers die een afwijzing van de gemeente niet begrijpen kunnen in beroep bij een groep burgers. De beslissing van de gemeente wordt als second opinion voorgelegd aan leken die bereid zijn in de zaak te verdiepen en een eigen oordeel te vormen. Het panel van de Tweede Mening geeft dan een dringend advies aan de gemeente waar de gemeente alleen met argumentatie vanaf mag wijken

3 Gelote inwoners bij oriëntatie /voorbereiding door gemeenteraad. Raadpleging van een gelote groep inwoners over een onderwerp waarover de gemeenteraad zich een beeld wil vormen, in voorbereiding op latere besluitvorming. Gesprek aan de hand van stellingen waarover de inwoners zich anoniem kunnen uitspreken via stemkastjes in de raadszaal. De raadsleden zitten op de publiektribune en zijn toeschouwer. Er is een panel van deskundigen aanwezig die kunnen toelichten, vragen beantwoorden etc. Na deze fase wisselen inwoners en raadsleden van plaats en vindt het gesprek opnieuw plaats maar dan tussen de raadsleden. Voordeel is dat raadsleden direct inzichten van burgers kunnen meenemen en dat inwoners zien wat raadsleden met hun input doen.

5 Coöperatieve wijkraad (raadsleden en gelote burgers delen zeggenschap) Groningen heeft een coöperatieve wijkraad ingesteld waarbij 20 lokale politici en gelote wijkbewoners op wijkniveau beslissingen nemen, met daaromheen digitale raadpleging van de overige wijkbewoners. Deze wijkraad beslist over (delen) van de wijkagenda en de inzet van budgetten. Per gekozen periode rouleren zowel de lokale politici als ook de gelote wijkbewoners

4 Burgervisitatiecommissie Op verzoek van de gemeenteraad onderzoeken burgers een thema binnen de gemeente en rapporteren hierover aan het bestuur. Bedoeling is expertise van burgers te benutten. Samenstelling en selectie van de burgervisitatiecommissie: bijv. op uitnodiging en via aanmelding: deskundigen betrokken bij thema, andere betrokken burgers. Begeleiding vanuit de gemeente.

3. loting

1 Sociale raad Twee keer per jaar worden vijftig willekeurige inwoners van de gemeente uitgeloot om mee te praten en hun mening te geven over sociale vraagstukken m.b.t. uitvoering Wmo, Participatiewet en Jeugdzorg ter versterking van de lokale democratie. Aan de sociale raad wordt een oordeel gevraagd over vraagstukken waarover een besluit moet worden genomen.

2 G-1000 (burgertop via loting) Burgertop met deelname op basis van loting. Onze H300. Dit kan ook op buurt (kernniveau).

2 Publieke beraadkamers Overlegstructuur waarbij een wisselende groep mensen zich buigt over maatschappelijke thema's waar ze affiniteit en ervaring mee hebben. Iedere gemeente voert op regelmatige basis denkgesprekken met burgers, ambtenaren, (maatschappelijk) ondernemers, bestuurders en politici die zelf persoonlijk betrokken zijn bij het onderwerp dat ter tafel ligt. De inzichten zijn leidraad voor handelen en geven voeding en richting aan het college, de raad, burgers en maatschappelijke organisaties

3 Heuvelrug raadsaanpak: raad vergadert met consent methode van besluitvorming

- Raadsprogramma op basis van consent (geen deelnemer heeft een overwegend bezwaar)
- Vergaderwijze volgens BOB-model (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming) waarbij - toespreken door inwoners is vervangen door gesprek - alle deskundigen en betrokkenen, ook de behandelend ambtenaar, aan gesprek meedoen - flexibele gespreksvorm passend bij onderwerp, fase besluitvorming en rol betrokkenen - pas in laatste instantie over de resterende meningsverschillen het politieke debat ontstaat.

4. andere debat- en overlegvormen:

1 startgesprek: aan het begin van een beleidstraject wordt samen met alle betrokkenen het probleem goed in kaart gebracht. Raad is deelnemer aan dit startgesprek.

4 Stadsdebat/stadsgesprek Combinatie van activiteiten en bijeenkomsten die erop gericht zijn om door debat en gesprek zoveel mogelijk informatie en ideeën van inwoners te verzamelen over een duidelijk vooraf bepaald thema. Op herkenbare en inspirerende plek, deelnemers worden uitgenodigd (meestal) of geloot. Maatwerk t.a.v. doelgroepen en debatvormen.

5 Deep Democracy Onder Nelson Mandela in Zuid Afrika ontwikkelde dialoogmethode om stem van minderheid maximaal mee te laten wegen bij besluitvorming. Dialoogmethode 'Deep Democracy' kan door de raad worden ingezet om een grondige dialoog te voeren. De raad wordt proactief, houdt beraadslagingen en consultaties, zoekt diepgang, verkent de tegenstem en komt na lastige gesprekken tot gedragen besluitvorming. Mensen komen in beweging, leren sterke overtuigingen los te laten en werken vanuit gezamenlijkheid. Deep Democracy draagt zo bij aan het creëren van een gemeenschap

6. Integrale gesprekstafel Werkwijze waarbij in een gemeentelijke kern een integrale belangentafel rondom een thema wordt ingesteld, met als deelnemers burgers/organisaties/verenigingen en integraal team ambtenaren uit diverse disciplines, uitmondend in een advies aan de gemeenteraad

zichtbaar voor iedereen in de wijken. Wat ze 'buiten' horen en zien, nemen ze mee terug naar 'binnen', zodat de gemeente kan aansluiten, ondersteunen en faciliteren. De gemeente sluit zo goed mogelijk aan bij wat er in de samenleving speelt en maakt zoveel mogelijk ruimte voor mensen met goede initiatieven.

2 Wijkboekhouding De wijkboekhouding brengt de publieke, private en particuliere geld- en waardenstromen van een wijk of gebied in beeld. Wat kost het om de mensen en de wijk draaiende te houden? Hoeveel geld stroomt er de wijk in? En waar wordt dat geld aan uitgegeven? En wat is er aan vakmanschap, ondernemende kracht, groen, gebouwen, kennis, onderwijs, zorg, cultuur, historie? De wijkboekhouding bouwt aan een platform waarin deze geld- en waardenstromen inzichtelijk worden en waar verschillende partijen zelf aan bij kunnen dragen

3 Wijkcheque De gemeente stelt een budget beschikbaar voor een wijk, maar het beheer van het budget wordt in handen gelegd van een regiegroep van 5 a 7 wijkbewoners. De regiegroep heeft de leiding over het project en beoordeelt de ideeën en plannen die door de bewoners worden ingediend. Alleen voorstellen die worden goedgekeurd, maken aanspraak op een wijkcheque.

4 Bewonersplatform Veelgebruikte overlegstructuur voor het oppakken van bepaalde (leefbaarheids-) thema's. Platform voor samenwerking en afstemming, Veelal niet verankerd in rechtspersoon.

3 Gemeentepeiler is een gebruiksvriendelijke participatie app waarmee inwoners regelmatig hun mening kunnen geven over thema's en onderwerpen die spelen in hun gemeente, dorp, wijk of buurt.. Deze peilingen komen bij inwoners binnen alsof het een WhatsApp bericht is. Dit sluit erg goed aan op wat uw inwoners gewend zijn.

4 Digitaal platform: Sociaal netwerk dat burens onderling verbindt, maar ook met de gemeente (bv Hopplr).

5 Flitspeilingen: Om een korte vragenlijst die via Facebook & Instagram wordt verspreid onder alle lagen van de bevolking. In tegenstelling tot inspraakavonden en burgerpanels, geven deze wél een representatief beeld van wat "de bevolking" vindt

5 wijkgericht:

1 Inzet van wijkmakelaars Wijkgericht/gebiedsgericht werken vraagt om een verandering van de gemeentelijke organisatie. De wijkmakelaars leggen de verbinding tussen de gemeente en de inwoners en tussen inwoners onderling en vormen zo een instrument voor het stimuleren van overheidsparticipatie: Ze zijn vaak 'buiten' en

6. E-democracy

1 Buurtapp Een landelijk te downloaden app (via app store) die het mogelijk maakt voor buurtbewoners om elkaar te vinden, beter te leren kennen en makkelijker met elkaar te communiceren: besloten sociaal netwerk/internetplatform

2 Burgerpanel Bestaand burgerpanel: Heerhugowaard zou het panel vaker kunnen inzetten voor raadplegingen, uitbreiden met meer inwoners, gelooft panel kunnen introduceren of een apart Jongerenburgerpanel instellen.

3 Gemeentepeiler is een gebruiksvriendelijke participatie app waarmee inwoners regelmatig hun mening kunnen geven over thema's en onderwerpen die spelen in hun gemeente, dorp, wijk of buurt.. Deze peilingen komen bij inwoners binnen alsof het een WhatsApp bericht is. Dit sluit erg goed aan op wat uw inwoners gewend zijn.

4 Digitaal platform: Sociaal netwerk dat burens onderling verbindt, maar ook met de gemeente (bv Hopplr).

5 Flitspeilingen: Om een korte vragenlijst die via Facebook & Instagram wordt verspreid onder alle lagen van de bevolking. In tegenstelling tot inspraakavonden en burgerpanels, geven deze wél een representatief beeld van wat "de bevolking" vindt

Gebruikte participatie-instrumenten van de raad :

- 1 Jongerengemeenteraad
- 2 Burgerpanel
- 3 Burgertop
- 4 Werkateliers
- 5 Praat met de Raad, consultatiebijeenvoering
- 6 Expertmeetings

- 7 Wijschouw Praat met de Raad
- 8 Inspiratiebezoek zoals bedrijfsbezoeken
- 9 Verkiezingsdebat
- 10 Politiek café
- 11 Bewonersagenda

direct invloed uitoefenen op raadsleden

- 1 Direct contact met een raadslid
- 2 Inspreken bij raadscommissie en raadsvergadering
- 3 Brief schrijven aan de gemeenteraad
- 4 Burgerinitiatief

Afwegingskader Participatie:

Participatie: JA DOEN!

- + onderwerp is wijkgebonden
- + betrokkenheid vergroten
- + bevordert samenwerking
- + legt expertise bij inwoners
- + bij thema met grote impact
- + als het grote groepen aangaat
- + als Invloed mogelijk
- + bij meerdere oplossingen
- + bij lange termijn trajecten
- + eigenaarschap vergroten
- + om te bouwen aan vertrouwen
- + als krachtenveld complex is

Participatie: NIET DOEN!

- geen invloed
- bang voor bewoners
- bestuurlijk geen ruimte gegeven
- gewoon duidelijk probleem
- als er maar een oplossing is
- Geen tijd en geen geld
- overzichtelijk krachtenveld

Is het hier democratisch?

- inclusie:** is deze vorm zo toegankelijk mogelijk voor betrokkenen?
- deliberatie:** is deze manier van gesprek, discussie en besluitvorming zuiver?
- transparantie:** is het transparant wie, wanneer, waar en hoe over spreekt en besluit?
- zeggenschap:** zijn de checks & balances op orde (macht en tegenmacht), (hoe) gaat verantwoordelijkheid samen met zeggenschap?
- efficiency:** hoeveel geld, tijd en energie vraagt het?
- democratische vaardigheden:** is de toerusting van de deelnemers op orde, is iedereen voldoende in staat om mee te doen, verantwoordelijkheid te dragen voor het gezamenlijke besluit en de uitvoering ervan?